PARTICULARITĂȚI JURIDICE ALE EVIDENȚEI DEPOZITELOR ÎN BĂNCI

Georgeta MELNIC

Doctor în economie, conferențiar universitar, Academia de Studii Economice din Moldova,
Chișinău, Republica Moldova
e-mail: melnicgeorgeta@mail.ru
<https://orcid.org/0000-0003-3876-5394>

Articolul cuprinde descrierea caracteristicii depozitelor bancare și analiza particularităților juridice ale evidenței acestora. În prima parte a articolului, sunt descrise funcțiile băncii, în special cea de atragere a depozitelor. Astfel, rolul băncii, definitiv pentru aceasta, este de a asigura finanțarea economiei prin intermediere, prin colectarea monedei pasive în depozite, procesarea depozitelor și activizarea monedei prin credite, rol realizat în contextul unei diversități de activități eterogene, multe dintre acestea de natură non bancară. Deci, principala funcție a băncilor este constituirea și utilizarea depozitelor bancare, aceasta reprezentând principala formă de mobilizare a capitalurilor și economiilor temporar disponibile a persoanelor fizice și juridice. De asemenea, este prezentată analiza evoluției depozitelor în primul trimestru al anului 2021 în Republica Moldova. În a doua parte a articolului, sunt analizate particularitățile juridice ale evidenței depozitelor bancare. În final, în baza investigațiilor efectuate, sunt formulate unele concluzii și recomandări care ar contribui la îmbunătățirea evidenței depozitelor bancare.

Cuvinte-cheie: bancă comercială, sistem bancar, funcțiile băncii în economie, depozite, deponenți, dobândă.

THE LEGAL PARTICULARITIES OF THE BANK DEPOSITS' ACCOUNTING

The article encompasses the description of the bank deposits' characteristics and the analysis of the legal particularities of their accounting. In the first part of the article, the bank's functions are described, in particular, the bringing in of deposits. Thus, the bank's role, which defines it, is in ensuring the economic funding by practicing brokerage, by collecting the untouched funds placed as deposits, by processing deposits and by putting the funds to use with loans, this role is achieved in the context of a diversity of heterogeneous activities, many of them being of the non-banking sectors. Therefore, a bank's main function is the constitution and the usage of bank deposits, the last one representing the main form of mobilization of capital and savings available for the short-term, belonging to legal entities and to individuals. Furthermore, the deposits evolution's analysis of the first semester of 2021, in the Republic of Moldova, is presented. In the second part of the article, the legal particularities of the bank deposits' accounting is examined. At last, on the basis of the investigations that were carried out, certain conclusions and recommendations, which would contribute to the bettering of the bank deposits' accounting, are devised.

Keywords: commercial bank, banking system, bank functions in economy, deposits, depositors, interest rate.

LES PARTICULARITES JURIDIQUES DE LA COMPTABILITE DES DEPOTS BANCAIRES

L'article contient la description des caractéristiques des dépôts bancaires et l'analyse des particularités juridiques de leur comptabilité. Dans la première partie de l'article, les fonctions de la banque, plus précisément celui de l'attraction de dépôts bancaires, sont décrites. C'est pourquoi, le rôle de la banque, la définissant, est celui d'assurer le financement économique, en tant qu'intermédiaire, en collectant la monnaie inactive dans les dépôts bancaire, le traitement

des dépôts bancaires et l'activation de la monnaie par le biais des crédits bancaires, ce rôle est réalisé dans le contexte d'une diversité d'activité hétérogènes, beaucoup d'entre elles étant d'origine non-bancaire. Donc, la fonction principale des banques et la constitution et l'utilisation de dépôts bancaires, la dernière représentant la forme principale de la mobilisation de capitaux et de l'épargne à court terme, disponibles, appartenant aux personnes morales et physiques. De plus, l'analyse de l'évolution des dépôts bancaires pendant la période contenant le premier semestre de l'année 2021, en Moldavie, est présentée. Dans la deuxième partie de l'article, les particularités juridiques de la comptabilité de dépôts bancaires sont analysées. Finalement, se basant sur les investigations effectuées, certaines conclusions et recommandations, qui contribueraient à l'amélioration de la comptabilité des dépôts bancaires, sont formulées.

Mots-clés : banque commerciale, système bancaire, les fonctions de la banque dans l'économie, dépôt bancaire, déposants, taux d'intérêt.

ПРАВОВЫЕ ОСОБЕННОСТИ УЧЕТА БАНКОВСКИХ ДЕПОЗИТОВ

Статья включает описание и характеристики банковских вкладов, а также анализ юридических особенностей их учета. В первой части статьи описаны функции банка, в частности, по привлечению вкладов. Таким образом, роль банка заключается в обеспечении финансирования экономики путем накопления денежных средств на депозитных счетах, обработки депозитов и активации валюты посредством банковских займов - роль, достигаемая в контексте множества разнородных видов деятельности, многие из которых - небанковские. Таким образом, основная функция банков - создание и использование банковских вкладов, являющихся основной формой мобилизации временно доступного капитала и сбережений физических и юридических лиц. Также представлен анализ динамики депозитов в I-ом квартале 2021 года в Республике Молдова. Во второй части статьи анализируются правовые особенности учета банковских вкладов. На основе проведенных исследований сформулированы некоторые выводы и рекомендации, которые помогут улучшить учет банковских вкладов.

Ключевые слова: коммерческий банк, банковская система, функции банка в экономике, вклады, вкладчики, процентная ставка.

Introducere

O bancă este definită ca o instituție care are drept obiectiv primordial mobilizarea mijloacelor bănești disponibile, finanțarea și creditarea persoanelor fizice și juridice, organizarea și efectuarea decontărilor și plăților în cadrul economiei naționale, în scopul obținerii unui profit. Din cele menționate, se desprinde caracterul complex al rolului pe care-l are o instituție bancară în economie, atât din punctul de vedere al serviciilor pe care le prestează aceasta, cât și din cel al relațiilor în spațiul geografic.

Actualmente, se manifestă tendința de creștere a posibilităților băncilor de acces la fonduri odată cu dezvoltarea piețelor financiare și diversificarea instrumentelor financiare; astfel, băncile pătrund și pe piețele de capital, făcând concurență entităților de valori mobiliare, de asigurări, etc. Băncile au elabo-

rat și dezvoltat noi produse și servicii, au început să utilizeze instrumente și tehnici specifice noilor piețe pe care își desfășoară activitatea pentru a putea face față concurenței.

Metodologia de cercetare folosită. Pentru obținerea unui studiu relevant, autorul a utilizat un șir de metode de cercetare eficiente prin destinația lor, cum ar fi: metoda analizei, sintezei, metoda cognitivă, cea a deducției, metoda empirică, totodată, pe tot parcursul lucrării, fiind consultate opiniile unor autori notorii autohtoni din domeniu și prevederile actelor normative în vigoare.

Idei principale ale cercetării

În principal, o bancă îndeplinește următoarele funcții [10]:

1. Funcția de depozit constă în:

– efectuarea de operațiuni de depozit la vedere și

la termen, în cont, cu numerar și cu titluri, constând în atragerea resurselor bănești de la persoane fizice și juridice, în vederea păstrării și fructificării lor;

- efectuarea de operațiuni de depozitare și trezorerie pentru obiecte de valoare aflate în proprietatea persoanelor fizice și juridice.

2. Funcția de investiții constă în:

- acordarea de credite în lei și în valută persoanelor fizice și juridice din țară și străinătate;

- participarea în calitate de acționar la înființarea unor instituții bancare sau nebancare în țară și străinătate;

- achiziționarea de active financiare în nume propriu.

3. Funcția comercială:

- realizarea de încasări și plăți, în valută și în lei, generate de activități de export, import, prestări de servicii și turism intern și internațional, operațiuni cu caracter financiar, necomercial și alte operațiuni legate de încasări și plăți între persoane fizice și juridice din țară și străinătate;

- cumpără și vinde, în țară și în străinătate, valută, efecte de comerț exprimate în lei și valută;

- efectuează operații de scontare și rescontare a efectelor de comerț;

- efectuează operații de schimb valutar și operații de arbitraj pe piețele monetare internaționale pe cont propriu sau în numele clienților;

- participă la tranzacții externe financiare de plăți și de credit, încheie cu bănci și instituții financiare străine angajamente și convenții de plăți;

- cumpără și vinde, în țară și străinătate, aur și metale prețioase, monede;

- emite efecte de comerț, bilete la ordin, cambia sau trate, cecuri în favoarea unor beneficiari din țară și străinătate;

- efectuează operațiuni de vânzare-cumpărare și alte operațiuni cu titluri emise de stat;

- prestează servicii bancare, expertiză tehnică, economică și financiară a diferitelor proiecte, acordă consultanță și asistență în probleme de gestiune financiară și evaluare;

- organizează lansarea de obligațiuni, asigură mobilizarea împrumuturilor prin emisiunea de obligațiuni, garantează emisiunea și plasează obligațiunile pe piața secundară.

Însă, principala funcție a băncilor a rămas constituirea și utilizarea depozitelor bancare, aceasta reprezentând principala formă de mobilizare a capitalurilor și economiilor temporar disponibile a persoanelor fizice și juridice.

Analizând evoluția depozitelor în primul trimestru al anului 2021, putem menționa că s-a înregistrat descreșterea soldului depozitelor. Astfel, conform rapoartelor prudențiale, acesta s-a micșorat cu 586,4 milioane lei sau 0,7%, constituind 79,1 miliarde lei (depozitele persoanelor fizice au constituit 65,8% din totalul depozitelor, depozitele persoanelor juridice – 34,1% și depozitele băncilor – 0,1%).

Un impact asupra diminuării soldului depozitelor l-a avut scăderea volumului depozitelor persoanelor juridice cu 1,8 miliarde lei (6,2%), până la 26,9 miliarde lei. Concomitent, volumul depozitelor persoanelor fizice a crescut cu 1,2 miliarde lei (2,4%), până la 52,0 miliarde lei. În totalul depozitelor, 58,6% au revenit depozitelor în lei, soldul acestora fiind practic la același nivel ca la sfârșitul anului precedent și a constituit 46,3 miliarde lei la 31.03.2021.

Depozitele în valută au constituit 41,4% din totalul depozitelor, soldul acestora s-a micșorat pe parcursul perioadei de referință cu 589,5 milioane lei (1,8%), alcătuind 32,7 miliarde lei (retragerea depozitelor în valută - echivalentul a 1,0 miliarde lei, reevaluarea totală a depozitelor în valută + 417,3 milioane lei) [12].

Figura 1. Depozitele sectorului bancar în trimestrul 1-2021

Sursa: [https://www.bnm.md/ro/content/situatia-financiara-sectorului-bancar-pentru-trimestrul 1-2021](https://www.bnm.md/ro/content/situatia-financiara-sectorului-bancar-pentru-trimestrul-1-2021) [12]

Prin depozit se înțelege „o sumă de bani încredințată băncii în următoarele condiții:

✓ să fie rambursată în totalitate, cu sau fără dobândă sau cu orice alte facilități, la cerere ori la termen, convenit de către deponent cu depozitarul,

✓ să nu se refere la transmiterea de proprietăți, la furnizarea de servicii sau acordarea de garanții”.

Conform prevederilor Legii nr.575-XV din 26.12.2003, privind garantarea depozitelor persoanelor fizice în sistemul bancar, depozitul este orice sold creditor care rezultă din fondurile existente în conturile persoanelor fizice sau persoanelor juridice sau din situații tranzitorii create prin operațiuni bancare, ce urmează a fi restituit de către bancă în condiții legale și contractuale aplicabile, precum și orice creanță a unei persoane fizice sau a unei persoane juridice, reprezentată printr-un titlu de creanță emis de această bancă. Nu sunt considerate depozite soldurile creditoare care servesc drept garanție operațiunilor efectuate de bancă în numele deponentului [5].

În funcție de criterii specifice, există mai multe tipuri de depozite. În majoritatea țărilor, conturile de depozit se clasifică după următoarele criterii:

1. Perioada depozitării;
2. Categoria deponentilor;
3. Categoria valutei în care se deschide contul de depozit;
4. Modul de calculare și de achitare a dobânzii.

Astfel, în funcție de perioada depozitării și scopul plasării, se deosebesc:

- depozite la vedere;
- depozite la termen.

Depozitele la vedere sunt constituite de către persoanele fizice sau juridice fără a specifica termenul de retragere a acestora. Aceste depozite au un grad înalt de lichiditate și de aceea banca stabilește dobânzi mici sau deloc.

Depozitele la termen sunt constituite de către persoanele fizice sau juridice pe o perioadă fixată în scopul economisirii. Perioada de depozitare reprezintă un termen fix, mai mare de o zi lucrătoare. Depunătorii au dreptul să-și retragă numerarul depus

Figura 2. Clasificarea depozitelor bancare

Sursa: Elaborat de autor.

numai în termenul indicat în contract. Depozitele respective pot fi cu acumulate în cazul în care depunătorii au dreptul să-și alimenteze contul pe întreaga perioadă de acțiune a contractului de depozit.

Depozitele la termen se clasifică în următoarele categorii:

- depozit pe termen scurt (termenul de scadență până la un an);
- depozit pe termen mediu (termenul de scadență de la 1 până la 5 ani);
- depozite pe termen lung (termenul de scadență de la 5 ani și mai mult). Aceste depozite sunt primite de bancă la rata dobânzii de piață, dar spre deosebire de cele la vedere, rata este mai înaltă.

În funcție de categoria de depunători, se deosebesc:

- *depozite ale persoanelor fizice* care se mai numesc depozite personale. Persoanele fizice pot să păstreze numerarul în conturi de depozit în monedă națională și în valută străină;
- *depozite ale persoanelor juridice*. Ponderea cea mai mare a depozitelor agenților economici o reprezintă depozitele la vedere și disponibilitățile bănești aflate în conturile curente;
- *depozite ale băncilor și altor instituții financiare*.

re. De regulă, depozitele băncilor sunt numite plasamente bancare.

În funcție de categoria valutei în care se deschide contul de depozit se deosebesc:

- *depozite în monedă națională;*
- *depozite în valută.* În R.M. băncile practică atragerea resurselor depozitare în dolari americani și în Euro.

În funcție de modul de calculare și de achitare a dobânzii, sunt:

- *depozite la vedere și conturi curente fără dobânzi;*
- *depozite cu dobânzi.*

Sarcinile contabilității în instituțiile bancare sunt legate de specificul activității desfășurate de acestea, la nivel central, și în funcție de competențele delegate pe unități și subunități structurale. Reieșind din faptul că, principalele operații ale băncilor constau în atragerea și plasarea banilor existenți pe canalele de circulație, adică comerțul cu bani, sarcina contabilității bancare este cea de a reflecta sumele atrase, în conturile clienței prin operațiuni de încasări și constituiri de depozite, împrumuturi și pe alte căi, precum și a plăților din contul clienței, reflectarea plasamentelor de disponibilități sub forma creditelor, etc.

Strict legate de acestea apar datoriile și cheltuielile băncii provenind din dobânzi la disponibilități, depozite și împrumuturi precum și creanțe, respectiv venituri, din dobânzi la creditele acordate, comisioane și altele, toate acestea fiind reflectate pe clienți, pe surse de proveniență, pe destinații și alte detalii necesare în procesul informațional-decizional.

Contabilitatea operațiunilor de depozit conform Planului de conturi al evidenței contabile, în băncile licențiate din Republica Moldova, din 26.03.1997, este gestionată de clasa a II-a „Obligațiuni” a planului de conturi. Depozitele la vedere se țin la evidență la conturile din grupele 2220 „Depozite la vedere fără dobândă” și 2250 „Depozite la vedere cu dobândă” [6]. Sunt conturi de pasiv. În credit se înregistrează deschiderea și completarea depozitelor, în debit se reflectă achitarea parțială sau închiderea depozitelor. Soldul final este creditor și reflectă suma depozitului la sfârșitul perioadei de gestiune.

Pentru a face față unor dificultăți financiare temporare, precum și în vederea unor plasamente avantajoase, băncile practică atragerea disponibilităților altor bănci sub formă de depozite. Evidența acestora se ține la conturile grupei 2340 „Depozite pe termen ale băncilor”, în funcție de termenul de depunere.

Principalele conturi utilizate sunt conturile de depozite la vedere ale clienților. Pentru evidența depozite la vedere ale persoanelor juridice esențialele, conturile utilizate sunt:

➤ Contul 2224 „Conturi curente ale persoanelor juridice” – acest cont este destinat pentru

evidența mișcării mijloacelor bănești depuse sau transferate fără dobândă de către persoanele juridice care practică activitate de întreprinzător sau alt gen de activitate, inclusiv a celor pentru efectuarea operațiunilor cu carduri bancare. În acest cont se înregistrează operațiunile curente de plăți și încasări care pot fi retrase de către titularul contului, fără preaviz, în orice moment.

În creditul contului se reflectă depunerile în numerar, transferurile de mijloace bănești în favoarea clientului de la alte bănci; mijloacele bănești încasate de la vânzarea mărfurilor, prestarea serviciilor, executarea lucrărilor; mijloacele bănești încasate de la vânzarea valorilor mobiliare ale clientului din ordinul acestuia; mijloacele bănești transferate din conturile de card; alte operațiuni.

În debitul contului se reflectă eliberarea numerarului titularului de cont; transferarea mijloacelor bănești pentru alimentarea conturilor de card; cumpărarea valorilor mobiliare destinate comercializării; plata comisioanelor la prestarea serviciilor de creditare și pentru deservirea contului; achitarea la scadență a dobânzii calculate la credite și creanțe privind leasingul financiar; plata în buget a impozitelor, taxelor, defalcărilor în fondul social, asigurarea medicală, etc; rambursarea avansurilor primite anterior pentru mărfuri, prestarea serviciilor sau executarea lucrărilor; alte operațiuni.

Soldul contului este creditor și reprezintă mijloacele bănești neutilizate de către titularul de cont.

➤ Contul 2251 „Conturi curente ale persoanelor juridice” este destinat pentru evidența mișcării mijloacelor bănești depuse/transferate cu dobândă de către persoanele care practică activitatea de întreprinzător sau alt gen de activitate, inclusiv a celor pentru efectuarea operațiunilor cu carduri bancare. Sumele din acest cont sunt destinate operațiunilor curente de încasări și plăți care pot fi retrase, fără preaviz, de către titularul contului în orice moment.

În creditul contului se înregistrează: depunerile în numerar; mijloacele bănești încasate de la vânzarea mărfurilor, prestarea serviciilor, executarea lucrărilor; mijloacelor bănești de la vânzarea valorilor mobiliare ale clientului; creditele acordate; mijloacele bănești transferate din conturile de card; mijloacele bănești de la conturile de tranzit; alte operațiuni.

În debitul contului se înregistrează: eliberarea numerarului titularului de cont; transferarea mij-

loacelor bănești la contul de card în favoarea clientului; efectuarea decontărilor între clientela băncii; rambursarea creditelor primite; procurarea valorilor mobiliare; achitarea dobânzilor calculate la credite și creanțe privind leasingul financiar; plata la buget a impozitelor, taxelor; rambursarea avansurilor primite anterior pentru mărfuri, prestarea serviciilor sau executarea lucrărilor; plata comisioanelor pentru prestarea serviciilor de creditare, deservirea contului; alte operațiuni.

Soldul contului este creditor și reprezintă mijloacele bănești neutilizate de către titularul de cont.

Pentru evidența depozite la vedere ale persoanelor fizice esențialele conturi utilizate sunt:

➤ Contul 2225 „Conturi curente ale persoanelor fizice” este destinat pentru evidența mișcării mijloacelor bănești depuse/transferate fără dobândă de către persoanele fizice, inclusiv a celor pentru efectuarea operațiunilor cu carduri bancare. În acest cont se înregistrează operațiunile curente de plăți și încasări care pot fi retrase de către titularul contului, fără preaviz, în orice moment.

În creditul contului se înregistrează depunerile în numerar; mijloace bănești încasate de la vânzarea valorilor mobiliare ale clientului din ordinul acestuia; mijloacele bănești transferate din conturile de card; creditele acordate; alte operațiuni.

În debitul contului se înregistrează eliberarea numerarului titularului de cont; cumpărarea valorilor mobiliare destinate comercializării; rambursarea creditelor acordate; transferarea mijloacelor bănești pentru alimentarea conturilor de card; plata comisionului băncii pentru deservirea contului; plata comisioanelor la prestarea serviciilor de creditare; achitarea la scadență a dobânzilor calculate la credite și creanțe privind leasingul financiar; plata în buget a impozitelor, taxelor, defalcărilor în fondul social, asigurarea medicală etc.; alte operațiuni.

Soldul contului este creditor și reflectă mijloacele bănești neutilizate de către titularul de cont.

➤ Contul 2252 “Conturi curente ale persoanelor fizice” este destinat pentru evidența mișcării mijloacelor bănești depuse/transferate cu dobândă de către persoanele fizice, inclusiv a celor pentru efectuarea operațiunilor cu carduri bancare. Sumele din acest cont sunt destinate operațiunilor curente de încasări și plăți care pot fi retrase, fără preaviz, de către titularul contului în orice moment.

În creditul contului se înregistrează: depunerile în numerar; alte operațiuni prin virament.

În debitul contului se înregistrează: eliberarea numerarului titularului de cont; achitarea dobânzilor calculate la creditele primite; rambursarea creditului primit; alte operațiuni.

Soldul contului este creditor și reprezintă mijloacele bănești neutilizate de către titularul de cont.

Depozitele de economii se țin la evidență la conturile din grupa 2310 „Depozite de economii”. Grupa este destinată pentru evidența depozitelor de economii ale persoanelor fizice, persoanelor fizice care practică activitate, persoanelor juridice, mediului financiar nebancar și a organizațiilor necomerciale.

Depozitele pe termen ale clienților se țin la evidență la conturile din grupele 2370 „Depozite pe termen ale clienților”. Grupa este destinată pentru evidența depozitelor primite de la clienți (persoane fizice și juridice) pe un termen anumit și cu o rată a dobânzii determinată.

Contabilitatea dobânzii la conturile de depozit se ține în clasa a II-a „Obligațiuni” la grupul de conturi 2700 „Dobânda calculată ce urmează să fie plătită”. Aceste conturi sunt de pasiv, în credit se înregistrează calcularea dobânzii la depozitele deschise la bancă iar în debit se reflectă achitarea dobânzii.

La calculul dobânzii pentru depozite se respectă principiul sincronizării care constă în concordanța dintre clasele a II-a „Obligațiuni” cu a V-a „Cheltuieli” din planul de conturi contabile.

Conturile din grupul 2700 „Dobânda calculată ce urmează să fie plătită” sincronizează cu grupurile de

conturi din clasa a V-a „Cheltuieli” 5250 „Cheltuieli cu dobânzi la depozite la vedere ale clienților” – 5370 „Cheltuieli cu dobânzi la depozite pe termen ale clienților”

Grupa 2700 „Dobândă calculată ce urmează să fie plătită” este destinată pentru evidența dobânzilor calculate ce urmează să fie plătite de către bancă privind împrumuturile, depozitele, etc. În această grupă pot fi calculate comisioanele și cheltuielile care sunt neaferele dobânzilor.

În funcție de grupa de conturi la depozite, cheltuielile cu dobânzile se reflectă la clasa a V-a „Cheltuieli”, cu modificarea primelor două cifre din contul analitic, de exemplu, pentru contul 2311 „Depozite de economii ale persoanelor fizice” cheltuielile cu dobânzile vor fi reflectate la contul 5311 „Cheltuieli cu dobânzi la depozite de economii ale persoanelor fizice”.

Grupa 5250 „Cheltuieli cu dobânzi la depozite la vedere ale clienților” este destinată pentru evidența cheltuielilor cu dobânzi la depozite la vedere primite de la clienți. Conturile 5251 „Cheltuieli cu dobânzi la conturi curente ale persoanelor juridice” – 5262 „Cheltuieli cu dobânzi la alte depozite la vedere ale persoanelor fizice” sunt destinate pentru evidența cheltuielilor cu dobânzi la depozite la vedere primite de la persoane juridice și fizice.

În debitul conturilor se înregistrează cheltuielile cu dobânzi la depozite la vedere primite de la persoane juridice și fizice.

În creditul conturilor se reflectă trecerea cheltuielilor la finele perioadei de gestiune la contul rezultatului exercițiului curent.

Soldul conturilor este debitor și reprezintă plata cheltuielilor din dobânzi la depozitele la vedere primite de la persoane juridice și fizice.

Conform prevederilor Regulamentului privind organizarea contabilității în băncile din Republica Moldova, aprobat prin HCA al BNM nr.238 din 10.10.2002 [7] în activitatea sa, banca deschide, mo-

difică și închide conturi pentru clienți și pentru activitatea proprie.

Toate conturile bancare deschise conform art. 33-34 al Regulamentului privind organizarea contabilității în băncile din Republica Moldova, aprobat prin HCA al BNM nr.238 din 10.10.2002 [7, art. 33-34], urmează să fie înregistrate, în mod obligatoriu, în Registrul conturilor analitice deschise la bancă. Conturile analitice sunt deschise în baza conturilor sintetice conform Planului de conturi al BNM și Planului de conturi în băncile licențiate din RM, respectiv pentru BNM și băncile licențiate. Structura și parametrii contului analitic sunt de competența fiecărei bănci în funcție de criteriile generale și de necesitățile proprii. Deschiderea, modificarea și închiderea conturilor bancare pentru clienți este reglementată de actele normative elaborate de către Banca Națională a Moldovei, precum și de legislația în vigoare.

Conform art. 36 al Regulamentului privind organizarea contabilității în băncile din Republica Moldova, aprobat prin HCA al BNM nr.238 din 10.10.2002 [7, art.36], documentele privind deschiderea conturilor sunt verificate de către funcționarii băncii împuterniciți cu acest drept, după care se transmit conducătorului băncii sau altei persoane abilitate cu acest drept spre examinare și luare a deciziei. În baza avizului favorabil de pe cererea de deschidere a contului, persoana responsabilă a băncii deschide contul și, după caz, perfectează contractul sau alte documente, conform legislației în vigoare a Republicii Moldova, convenite între părți și înregistrează contul în Registrul conturilor analitice deschise la bancă. Funcționarii băncii împuterniciți cu dreptul de a modifica și închide conturi, efectuează aceste operațiuni conform actelor normative în vigoare.

Conform articolului 90 din Codul Fiscal, începând cu 01.01.2021, băncile, asociațiile de economii și împrumut, precum și emitenții de valori mobiliare

corporative rețin un impozit în mărime de 3% din dobânzile achitate în folosul persoanelor fizice rezidente [1 art. 90].

Pentru a asigura simplitate în procesul de administrare fiscală, persoanele fizice nu vor avea obligativitatea depunerii Declarației persoanei fizice cu privire la impozitul pe venit, în considerație că impozitarea veniturilor nominalizate se va efectua prin reținerea finală.

Reprezentanții mai multor bănci susțin că din cauza acestei taxe, ”va fi multă gălăgie, dar efect – aproape zero. Băncile vor cheltui mai mult pentru întreținerea IT pentru administrarea impozitului. De asemenea, această modificare fiscală a speriat populația, demotivându-i să mai plaseze depozite și ar putea provoca chiar retragerea mijloacelor din bănci. Acest lucru va crește indirect volumul de numerar din economie” [11].

Pe de altă parte în România, de exemplu, impozitarea dobânzii de la depozitele bancare acționează încă din anul 2007. În prezent, mărimea acestuia este de 10%, iar până în anul 2018, rata impozitului a constituit 16% [11].

Sindicatele au propus să fie aplicată plafonarea sumei depozitului ale cărei dobânzi vor fi impozitate. Conform estimărilor lor, această sumă ar putea fi de 24 mii de lei – mărimea scutirii fiscale. Sindicatele consideră că impozitarea veniturilor dintr-o sumă mai mică ar putea afecta veniturile persoanelor în etate, care și așa sunt modeste [11].

O altă problemă de actualitate sporită este garantarea depozitelor. Conform prevederilor Legii nr.575-XV din 26.12.2003 privind garantarea depozitelor persoanelor fizice în sistemul bancar, Fondul de Garantare a Depozitelor în sistemul bancar a fost constituit la 1 iulie 2004 și la formarea mijloacelor Fondului sunt admise și obligate să participe toate băncile licențiate de Banca Națională a Moldovei (BNM). Prezenta lege are ca obiect garantarea depozitelor deținute în bănci.

Deci, începând cu 1 ianuarie 2020, Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar garantează și depozitele persoanelor juridice de drept privat, în trecut fiind garantate doar depozitele persoanelor fizice rezidente și nerezidente.

Din 1 ianuarie 2020, nivelul plafonului de garantare a depozitelor constituie 50 mii lei. În momentul de față suma maximă plătitibilă unui deponent este 20 mii lei, indiferent de numărul și mărimea depozitelor sau valuta în care s-au constituit la bancă.

Deci, în cazul în care depozitele unei bănci devin indisponibile, Fondul de Garantare a Depozitelor, conform art. 19, garantează onorarea acestora fiecărui deponent, indiferent de numărul și mărimea lor sau de moneda în care s-au constituit, plafonul de garantare fiind de 50000 de lei moldovenești” [5, art. 19].

De asemenea, Fondul garantează depozitele sub forma oricărui sold creditor care rezultă din fondurile existente în conturile persoanelor fizice sau juridice sau din situații tranzitorii create prin operațiuni bancare, ce urmează a fi restituit de către bancă în condiții legale și contractuale aplicabile, precum și orice creanță a unei persoane fizice sau juridice, reprezentată printr-un titlu de creanță emis de această bancă [5].

Alinierea legislației bancare a Republicii Moldova la standardele internaționale, prin perfecționarea mecanismelor cantitative și calitative de administrare a băncilor, contribuie la promovarea unui sector bancar sigur și stabil, la creșterea transparenței, încrederii și atractivității sectorului bancar autohton pentru potențialii investitori și creditori ai băncilor, precum și pentru clienți, inclusiv deponenți, de asemenea, la dezvoltarea noilor produse și servicii financiare.

Concluzii

În baza investigațiilor efectuate referitor la caracteristica generală a sistemului bancar actual al Republicii Moldova, s-a ajuns la formularea următoarelor concluzii:

- Conform prevederilor Legii nr.575-XV din 26.12.2003, privind garantarea depozitelor persoanelor fizice în sistemul bancar, depozitul este orice sold creditor care rezultă din fondurile existente în conturile persoanelor fizice sau persoanelor juridice sau din situații tranzitorii create prin operațiuni bancare, ce urmează a fi restituit de către bancă în condiții legale și contractuale aplicabile, precum și orice creanță a unei persoane fizice sau a unei persoane juridice, reprezentată printr-un titlu de creanță emis de această bancă [5].

- Contabilitatea operațiunilor de depozit conform Planului de conturi al evidenței contabile în băncile licențiate din Republica Moldova, din 26.03.1997, este gestionată de clasa a II-a „Obligațiuni” a planului de conturi. Depozitele la vedere se țin la evidență la conturile din grupele 2220 „Depozite la vedere fără dobândă” și 2250 „Depozite la vedere cu dobândă” [6].

- Începând cu 1 ianuarie 2020, Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar garantează și depozitele persoanelor juridice de drept privat, în trecut fiind garantate doar depozitele persoanelor fizice rezidente și nerezidente.

- Din 1 ianuarie 2020, nivelul plafonului de garantare a depozitelor constituie 50 mii lei. În momentul de față suma maximă plătită unui deponent este 20 mii lei, indiferent de numărul și mărimea depozitelor sau valuta în care s-au constituit la bancă.

- Conform articolului 90 din Codul Fiscal, începând cu 01.01.2021 băncile, asociațiile de economii și împrumut, precum și emitenții de valori mobiliare corporative rețin un impozit în mărime de 3% din dobânzile achitate în folosul persoanelor fizice rezidente [1 art. 90].

- Pentru a asigura simplitate în procesul de administrare fiscală, persoanele fizice nu vor avea obligativitatea depunerii Declarației persoanei fizice cu privire la impozitul pe venit, în considerație că impozitarea veniturilor nominalizate se va efectua prin reținerea finală.

Referințe bibliografice

1. Codul Fiscal al Republicii Moldova Nr. 1163 din 24.04.1997. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2005 , ed.spec.

2. Legea contabilității și raportării financiare Nr. 287 din 15.12.2017. În :Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2018.

3. Legea privind activitatea băncilor nr. 202 din 06.10.2017. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2017, nr.434- 439.

4. Legea instituțiilor financiare nr.550 din 21.07.1995. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2011, nr.78-81.

5. Legea nr. 575 din 26.12.2003 privind garantarea depozitelor în sistemul bancar. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.30-34.

6. Planul de conturi al evidenței contabile în băncile licențiate din Republica Moldova aprobat prin HCA al BNM nr.15 din 26.03.1997. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 1997, nr.33-34/54.

7. Regulamentul privind organizarea contabilității în băncile din Republica Moldova, aprobat prin HCA al BNM nr.238 din 10.10.2002. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova. 2002, nr. 144-145/331.

8. Regulamentul cu privire la modul de calculare și plată de către bănci a vărsămintelor și contribuțiilor către Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar (Hotărârea Consiliului de Administrare al Fondului de garantare a depozitelor în sistemul bancar din 20.08.2004). În:Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr. 156-162.

9. CHIRONACI, C. *Contabilitate bancară*. Disponibil: <https://ru.scribd.com/document/368088384/Cont-Bancara-Chironaci-C>

10. https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/Particularitatile%20aparitiei%20si%20dezvoltarii%20sistemului%20bancar%20in%20RM.pdf

11. <https://newsmaker.md/ro/in-moldova-ar-putea-fi-impozitate-dobanzile-de-la-depozitele-bancare-oamenii-se-vor-revolta-si-se-vor-obisnui/>

12. <https://www.bnm.md/ro/content/situatia-financiera-sectorului-bancar-pentru-trimestrul-1-2021>